

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 11 grudnia 2019 r.

BADK.DPK.133.87.2019 MR

P9-48/19	Data wpływu petycji 21 października 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 10 grudnia 2019 r.

GODNOŚĆ CZŁOWIEKA

TEMAT

OCHRONA I RATOWANIE ŻYCIA I GODNOŚCI

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą ochrony i ratowania życia i godności człowieka.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o podjęcie inicjatywy ustawodawczej na rzecz ochrony i ratowania życia ludzkiego i godności ludzkiej, w celu wprowadzenia „Niepolitycznej ustawy na rzecz życia ludzkiego i godności wynikającej z historycznego faktu chrztu Polski”, projekt ustawy załączono do petycji.

W uzasadnieniu petycji podniesiono, że należy przedstawić „prawdę o możliwej różnorodności myśli w zakresie spraw związanych z ochroną życia ludzkiego i godności ludzkiej od poczęcia do naturalnej śmierci”, jednocześnie zaprezentowane zostały argumenty na rzecz życia (pro-life).

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.), w **art. 30** stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Zgodnie z **art. 31** ust. 1 wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje (ust. 2).

Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw (ust. 3).

W myśl **art. 38** Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia.

Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych (**art. 40**).

Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78 ze zm.), w **art. 1**

stanowi, że prawo do życia podlega ochronie, w tym również w fazie prenatalnej w granicach określonych w ustawie.

Zgodnie z **art. 2** ust. 1 ustawy, organy administracji rządowej oraz samorządu terytorialnego, w zakresie swoich kompetencji określonych w przepisach szczególnych, są obowiązane do zapewnienia kobietom w ciąży opieki medycznej, socjalnej i prawnej w szczególności poprzez:

- 1) opiekę prenatalną nad płodem oraz opiekę medyczną nad kobietą w ciąży,
- 2) pomoc materialną i opiekę nad kobietami w ciąży, znajdującymi się w trudnych warunkach materialnych,
- 3) dostęp do szczegółowych informacji na temat uprawnień, zasiłków i świadczeń przysługujących kobietom w ciąży, matkom, ojcom oraz ich dzieciom oraz do informacji dotyczących instytucji i organizacji pomagających w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i społecznych, a także zajmujących się sprawami przysposobienia.

Przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej,
- 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu – do chwili osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej,
- 3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego – przerwanie ciąży jest dopuszczalne jeżeli od początku ciąży nie upłynęło więcej niż 12 tygodni (**art. 4a** ust. 1 i 2 ustawy).

INFORMACJE DODATKOWE:

Przyrodzony charakter godności oznacza, że nie jest ona nadawana osobie przez organy władzy publicznej, lecz jest pierwotna w stosunku do wszystkich aktów tych organów, w tym wobec samego art. 30 Konstytucji. Niezbywalny charakter godności zaś oznacza, że człowiek nie może jej zostać pozbawiony, nie można mu jej odmówić ze względu na jakiegokolwiek jego cechy lub ich brak oraz ze względu na jego zachowanie, a także nie można się jej zrzec ani zgodzić na pozbawienie jej lub utratę. Godność ma ona charakter absolutny i nie podlega żadnym ograniczeniom, dlatego ma charakter nienaruszalny, co jednak nie oznacza, że prawa konstytucyjne, które konkretyzują ochronę godności, nie podlegają ograniczeniom.

Wyrażoną w art. 30 zasadę ochrony godności człowieka należy rozpatrywać na trzech płaszczyznach. Godność stanowi podstawę całego systemu prawa i przesądza o jego

niepozytywistycznych źródłach. Godność stanowi podstawę konstytucyjnego katalogu praw człowieka, co ma znaczenie zarówno dla charakteru tych praw, określenia relacji osoba – władza publiczna, jak i dla normatywnej treści poszczególnych wolności i praw. I wreszcie art. 30 wyraża publiczne prawo podmiotowe do ochrony godności.¹

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 maja 1997 r. w sprawie o sygn. akt K 26/96 podkreślił bezwzględny charakter prawa do życia, powołując się na zasadę demokratycznego państwa prawnego. Trybunał stwierdził: „Jeżeli treścią zasady państwa prawa jest zespół podstawowych dyrektyw wyprowadzanych z istoty demokratycznie stanowionego prawa, a gwarantujących minimum jego sprawiedliwości, to pierwszą taką dyrektywą musi być respektowanie w państwie prawa wartości, bez której wykluczona jest wszelka podmiotowość prawna, tj. życia ludzkiego od początków jego powstania.

Demokratyczne państwo prawa jako naczelną wartość stawia człowieka i dobra dla niego najcenniejsze. Dobrem takim jest życie, które w demokratycznym państwie prawa musi pozostawać pod ochroną konstytucyjną w każdym stadium jego rozwoju. Wartość konstytucyjnie chronionego dobra prawnego, jakim jest życie ludzkie, w tym życie rozwijające się w fazie prenatalnej, nie może być różnicowana. Brak jest bowiem dostatecznie precyzyjnych i uzasadnionych kryteriów pozwalających na dokonanie takiego zróżnicowania w zależności od fazy rozwojowej ludzkiego życia”.

OPRACOWAŁA

Monika Ruszczyk

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ Tuleja P., *Komentarz do art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] Tuleja P. (red.), Czarny P., Florczak-Wątor M., Naleziński B., Radziejewicz P., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, WKP 2019.